

ACC. N:R M. 15966: 1-35

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *Manfred Magnusson*
Härad: *Bräkne* Berättare: " " *Lvängsk*
Socken: *Asarum* Berättarens yrke: *f. d. lantbrukare nu tidningsskrivare*
Uppteckningsår: *1964* Född år *1891* i *Asarum*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-35

*(vykort sid. 1a; foto sid. 6a.)
mg. sakn.*

LUF 103

24/3-64

Skriv endast på denna sida.

Emigrationen från våra orter till Amerika började
inte i någon större omfattning förrän på 1860 talet.
Före denna tid var det nog mest äventyran och
lycksöskne som förtjade faror och umbärande.

Vilhelm Moberg talar ju i sina romaner
om smålandsbönder som på 1850 talet utvandrade
över Tralshamn, om en sådan utvandring ägt
runn förde den på den tiden varit sälsjukt.

Skildringen har till resultat givit Tralshamn
ett monument, utvandarna, (Kort 1), där Tral
Oskar blickar ut över havet och Kristina kastar
en sista blick tillbaka på sitt fädernesland, som
hon aldrig mer får återse.

Mobergs intressanta skildring får väl dock till
stor del hänföras till diktens värld.

- De första utvandarna till Amerika lockades
1. nog inte så mycket av att bli ägare till jord,

Fol 103

M. 15966: 1a

Landskap: *Närke* Berättare: *upptecknaren*

Härad: *Bälinge* Berättarens yrke: *f.d. lantbrukare*

Socken: *Olsson* Berättarens adress: *Svängsta*

Uppteckningsår: *1964* Född år *1891* i *Asarum*

Upptecknare: *Arvid Carlsson, Skarvåsa församling*

Karlshamn, Utvandrarmonumentet.

Fyll ovanstående uppgifter! Skriv uppteckningen endast på den linjerade sidan

att fort bli rika och oberoende var målet.

En notis i Hertskeenss öfverhanda av den 25 januari 1849. omtalar gulddets lockelser i Californien;

"I Californien griper man nu guld med gjöarna & kuddare och skomakare, sjömän och statsmän övergiver nu hus och hem, begiver sig till guldlandet Californien där de på släta marken skrapar ihop guldsand och stoppar den helt simpelt i fickan, precis som barnen hos oss gör med röda vinbär.

"Inant kommer väl guldet högtals även hit. Ski man göra sig beredd på att värdigt mottaga även den försöten!"

Ytterligare en notis av den 12 juni samma år och tidning må anföras:

"Förrenta staternas konsul i Mazatlan herr Parrot omtalar Californien i en avgifven berättelse på följande sätt: Californiens rikedom består i sken

blott i guld. Oflla slags dyrbara metaller finns här, blott ett fattas här: Gruvtimmer. I d. f. Fran- cisco finns blott 50 gruvtimmer, bara 20 års amerikanskor. En skeppskodning av kvinnliga invandrare skulle bli smittogen med feber och var och en skulle få friare innan de ännu kem- nit landstiga."

Trots sin kanske något ironiska formulering har nog dessa notiser mycket lockande på många, även från vårt land, och strömmen av utvandrare mot det hägrande målet ökades i hastigt tempo.

Inant telekrade emellertid Californiens guld- glans, men den jungfruliga jorden, vilken så gott som gratis uppläts åt begäde invandrare, blev lockelsen. Även andra möjligheter till arbete för god betalning började nu stå till buds.

3. Ångbåtar sattes in i trafikken varigenom överfarten

blev snabbare och bekvämare.

En notis i förtidnämnda tidning av den 18 september 1858 antalas:

"Ett fuser utvandrade här under årets lopp från Sverige och 2141 dito från Norge, ankommit till Quebec. Samtliga säges hava begivit sig till Minnesota."

En annan i samma tidning meddelar den 4 april 1868.

"Amerika! Omkring den 15 maj skickar Skandinaviska Emigrantbolaget Århamn n:o 13 i Hjärtmanshamnen en ångare till Calmar och Stockholm för att anhämta de svenska emigranter som ämnar resa till Amerika genom nämnda bolags Kongl. Postångartygs expedition."

4. En annan notis i samma tidning kan vara intressant att ålaga:

"Värför men utvandrar. - Även från denna ort sker utvandring till Amerika. Utvandrarna åga med ångbåt härifrån till Gjöteborg för att därifrån fortsätta resan. Orsaken uppgeres vara de höga skatterna och grämsel över ovissheten att icke åtminstone börja anlägga järnvägar i Bäckinge, varigenom den arbetande klassen kunde slippa att tynga fattigvården."

De dåliga skördåren i slutet av 1860 talet gav emigrationen än större omfattning.

En notis i förut nämnda tidning av den 22 augusti åren den för 1868, är betydande för den allt mer tilltagande utvandringen:

- "Agentur - Ett bolag som har 18 nya ångare till befordran av emigranter till Amerika söker skickliga agenter emot högt arvode. Diljett märkt 'Amerika' lämnas i denna tidnings byrå."

En amerikansk tidning: Harper's Weekly,
Journal of Civilization, New York Saturday
November 7, 1874. - har en stor bild av
emigranter gäende ombord på en tysk ångare
i Hamburg (Kort 2) Bilden är underskrift:

se sid. 6 a

From the old to the new world. Emigrants
for New York embarking on a Hamburg steamer.
Texten i denna tidningen talar om tyska emigranter,
men man kan säkert säga för givet att även
utvandrare från Sverige voro med. Det var nämligen
inte svårt att från sjörenska hamnar på
Västlandet till Tyskland och för vidare befordran
till Hamburg.

Texten till bilden lyder i översättning:
"Vår dubbelsidiga illustration visar en bild
från Hamburgs hamn, denna scen föregår
6. vid varje ångares avgång till Amerika.

M. 15966:6a

Landskap: Blekinge Berättare: _____
 Härad: Bräkne Berättarens yrke: _____
 Socken: Asarum Berättarens adress: _____
 Uppteckningsår: 1964 Född år _____ i _____

Upptecknare: Manfred Magnusson Samstop Svängsta.
 f.d.lantbrukare, född år 1891 i Asarum

se sid. 6

mez. sakens

Hundratala personer av alla klasser, rika och fattiga, vilka lyckats skrapa ihop pengar till en biljett till New York. De vill alla försöka sig på olika yrken såsom lantbrukare, köpmän, kontorsfolk, handverkare etc. Oföreslystna turister trängs med dessa emigranter på däcket av den stora ångaren, vilken för kommande två veckor skall bli deras hem. De utgår en egen liten värld vid sidan om den stora världen.

Skarp åtskilnad häskar bland dem. Första och andra klass och mellandäckets passagerare bor var för sig, varje klass har sin avdelning på den stora ångaren.

Om man kunde se den framtid som väntar dessa människor, vad skulle då denna syn visa?

Den fattige bonden på mellandäck, som går i
7. land på Castel Garden med nätt och jämt så

många pengar som resan koster ut till den stora västern, kan om några år bli ägare till en stor farm. Somliga i denna blandade skara kommer sig upp till ära och värdighet bakom en disk eller ett skriptbord, eller genom politik; i denna den nya världen, vilken mötjer dem med öppna armar och med lika möjligheter.

8. Tysk emigration till Amerika har följit allt från republikens första tider. Det olyckliga tillståndet i Tyskland när riket var delat i små kungarikar, där varje önskan om förbättring avlogs av den härskande klassen, tvingade den fattige att övergeva sitt fädernesland, söka sig ett nytt hem i den fria republiken Amerika, där det fanns billig jord, goda löner, religiös frihet och politisk jämlikhet. Detta utgör en klar bild av vad som drog dem till att lämna sina fäders land.

I början var resorna inte så fabrikska, ett segelskepp i månaden från Hamburg och Bremen var nog för att transportera emigranterna till det nya landet. Förhållandet i det land de hade tagit sin tillflykt till, spreds bland folket där hemma så smärning, om och ästadkom att nu, en hel flotta av ångare äro sysselsatta med att överföra tusende och åter tusende människor varje år från gamla till nya världen.

I forna tider var en segling med skepp från Europa till Amerika en märkvärdig händelse. Nu är en färd med en ångare från de stora oceanhamnarna inte märkligare än en tågresa.

En ångares avgång från Hamburg och Bremen till New York^{en} är bland de större företalsna 9. och väcker stort intresse, det visar en bild av

elegans, komfort, säkerhet och fart.

Vår illustration visar passagerare gående ombord på en Hamburg ångare. Till följd av sandbankar i Elbes mynnings tre ångaren endast in del av lasten inne i hamnen, resten toges från s. k. läktare. Passagerarna togs med små flodångare till Cuxhaven för att där tas upp på den stora ångaren.

Vår bild återger hur passagerarna kastar upp för trappen till ångaren, med ljusa förhoppningar sågande förvärl. Många skiljas kanske bara för några månader, andra för livet. Någon lämnar sitt gamla Kira hem endast för att finna sin grav där borten havet. Alla passer av känslor på både enskilda och grupper återges av bildens mästare."

Amerika var de flesta emigrantens mål, men även andra länder kunde komma i fråga, till och med Tyskland. En notis i Helsingborgs öfvervaknings- och skyddsbureau för den 10 april 1878 lyder:

"Göckanale" fästernän - Tjänstefolk utvandra fortfarande från denna ort till Tyskland, därtill lockade av s. k. "fästernän", vilka resa omkring på landsbygden följande efter sin "de upptäcka mände". Redan sisth. lördag började en del förvillade uppstapla sina resaffektur å härvarande skeppsbro, avvaktande ångbåtens ankomst.

Vunderligt att den där affären kan gå ännu så ganska ofta föga lugnesamma underättelser hit anlända från dem som förut utvandrat."

Det var mest från Blekinge skogsbygd dessa emigranter kommo. De flesta reste åter till hembygden, men det fanns en och

annan som stannade och blev tysk medborgare.

En stor annans i Haraldshammns Tidning
av den 15 maj 1880, ger upplysningar om län-
der vilka mottoga emigranter:

" Utvandran till Amerika, Canada,
Australien och nya Zeeland erhålla genom gän-
de biljetter till alla platser till det billigaste pris
som existerar på någon engelsk linie. Direkt
befordran från Stockholm över England varje tors-
dag genom Allan Finlins kontor i Stockholm.

Fordförsäljning och arbetsförtjänst anvisas från
kontor i Baltimore, Halifax, Quebec, Chicago,
G. F. Paul och Marshall.

Uti Canada - till vilken plats endast Allan
Finlins har reguliera turor varje vecka - erhålla
nybyggare fria övertitelser från 100 till 200 acres
12. skogsland, och uti Manitoba (som ligger i Canada)

erhållas 160 acres ängsland fritt.

Värijärnta regeringen i Canada giver emigranter, som vilja där söka arbete eller ämtaga jord, fri resa på järnvägarna från Quebec till alla stationer i Canada, och de lokala styrelserna betala emigranters resa från stationerna till det inre av landet.

Till emigranter till Minnesota, Nebraska, Illinois, Kansas, Iowa och Dakota är resan öfver Quebec den kortaste vägen, 384 mil kortare sjöväg än öfver New York. Resan öfver oflanten denna väg är från land till land 6 à 7 dagar.

Jord av bästa beskaffenhet och lätt att odla erhålles i Minnesota och Östra Dakota för 2-8 dollars pr. acre och på arbetsvillkor, vid kontant betalning lämnas 12½ procent rabatt. I Canada gives ännu fördelaktiga villkor.

Obs! Vägen öfver Malmö är avilkostligen minst
tjugo kronor billigare än öfver Göteborg eller
Tröpenhamn; härtill kommer att våra ångare
lämnar Helsingfors - under issevarande år -
2 gånger i veckan, varigenom både tid och pen-
ger besparas. Närmare meddelas för öfflan Helsingfors.

Joh. Ahnsson, Joh. Brinck, H. Boman,
Gunnarp, Malmö, Tommelilla,
P. G. af öfflan Helsingfors ångbåtsflotta underhålla
19 av dess största ångare (från 3500 till 5000 tons)
förbindelsen mellan Amerika."

Hanpussens om emigranterna böjda
bli hård. En ångbåtslinje, State Line hade den
3 juli 1880 följande annons i samma tidning:

"Till Amerika - erbjuder den obestridligen korta-
re och bekvämaste befordring från Malmö via
14. Newcastle, Glasgow eller via Tröpenhamn

Hieth och Glasgow samt från Göteborg via Hull
och Glasgow med State Line's snabbfärd,
sedan 1872 nybyggda, första klassens oceanångare.

Arbetsanställningar i Amerika anskaffas åt
State Line's passagerare, även lämnas råd och an-
visningar åt dem som vill köpa land i Amerika.

Bästa befordran, tjänstaktigt bemötande och
billigaste, gällande biljettpriser garanteras.

Färmare underättelser meddelas om man hänvänder
sig till State Line's agenter i Landsorten
eller till Allen & Gow & Co. avdelningskontor
Chalmers, Östergatan nr 24 eller och till Allen & Gow
& Co. Göteborg."

En emigrantvärvare hade den 10 januari
1891 följande annons i, som frunt. Handelsmannas
Tidsningen:

15. "Till Amerika. — Underbetald som i över 20 års

tid varit besatt i Nord-Amerika och för när-
varande befinner mig på föräldrabesök här i
Sverige vill härmed för ärade landtmän som
änner utvandra tillkännagiva att jag återvänder
med ångaren "Vancouver" den 26 nästkommande
februari, som jag i Amerika innehar anställning
som tolk för att vägleda och tillhandaga dit
anlända emigranter, vill jag med nöje även
meddela en var, som så önskar, alla nödiga up-
plysningar såväl för översäsan som om landets
beskaffenhet, arbete och anställningar m. m.

Högäktningfullt - Robert G. Johansson.

Vidare upplysningar meddelas Hikan Persson
Hoffmansbygd."

Hoffmansbygd var post och järnvägsstation
på Karlskronns-Västlands banan, ungefär 3 mil norr
om Karlskrona. Persson var handlare.

En notis i Halskammars Tidning av den 7 januari 1892 visar att emigranterna inte glänt sina fädrens land:

"Hordamerikanernas Julgävor till Sverige. Lördagen den 12 december avgingo från New Yorks postkontor 318 postäckor innehållande 37,340 registrerade (= rek) brev till Europa. Antagligt är att de flesta av dessa innehöll julgävor. På samma postkontor såldes under förra veckan 54,402 postanvisningar, representerande ett värde av 666,496 dollars, och för jämförelsen skull vill jag nämna att av denna summa avgingo till: Storbritannien 321,314, Tyskland 187,701, Sverige 49,371, Italien 38,501, Schweiz 27,070, Norge 17,978, Danmark 10,022, Frankrike 8289, Belgien 2071, Holland 1571 och Portugal 17,901 dollars. Man ser härav att Sverige kom i

Tredje rummet och då man betänker att denna sändning endast var från ett postkontor i Förenta Staterna, lät vara också af New York, kan man tänka sig att beloppet från hela landet, som hemsändes till julen, väl vara ganska betydligt. Vad som sänts från New Yorks frustad Brooklyn, där så många svenskar bo, ingår ej i denna utgift."

Ytterligare en notis från samma tidning och samma år, den 20 Januari, må anföras:

"Utrandningen till Amerika - Under december månad har från Göteborg befordrats 710 utvandrare mot 392 under samma månad sistlidet år.

Under året har befordrats 30,440 utvandrare mot 30,641 under år 1891."

18. Amerikanska järnvägsbolag vill gärna att emigranter besatte sig längs deras järnväg.

belyggelsen skulle ju då öka och därmed även
transporterna. En notis i flers Familj-Journal
1907. meddelar:

"Skriv efter illustrerat prospekt öfver jord-
män, klimat och produktionsförhållande i
The Nation's Garden Spot belägen längs med
Atlantic Coast Line Railroad i Virginia,
Nord och Syd Carolina, Georgia, Alabama,
och Florida. Cdr. Wilbur Mc Coy,
Jordbruks och utvandringsagent
Jacksonville, Florida U. S. A.

De ledande ingåtsbolagen Cunard
och Huita-Stjärn linjens annanser syntes i
våre svenska tidning. Med tiden bildade Danmark
Skandinavien-Amerika linjen, Sveige Svensk-
Amerika linjen och Norge-Norcka-Amerika linjen.
19. Stämman av emigranter fortsätter, men båtarna

har på återresan hemvändande emigranter.
Som del stannar hemma, andra åter komma för att
hälsa på och vändas åter efter besöket. Många blir
smidigare i det nya landet och stannar där för
alltid.

Det var mest Amerikas U. P. O. och Canada
som fick mottaga utvandarna. Någon försökte med
Australien, men detta land var inte så lockande.
Här från orten reste vid sekelskiftet tvänne unga
män till Australien, en av dem kom hem efter
många år och blev bonde här hemma, den andre
reste till Amerika och bosatte sig där.

De första emigranterna voro till stor del
bondlöner. Familjerna voro stora, 6-7 barn ibland
flera, var inget ovanligt. Det uppstod på så sätt
ett befolkningsöverskott som hade svårt att få plats.

20. Industrien var ännu i sin begynnelse och den

läg många gånger i tätorten där denna orts be-
folkningsoverskott tog de bästa platserna.

En bondson tog o gärna plats utan hemmet.
Han kanske gifte sig till en gård eller delades
hans fädernehemman upp, så att någon av sönnarna
fick en del.

oftt som för under teygskiftet tid delat teygarna,
eller att på byns samfälda marker bryta upp
ett nytt hemman gick inte, då nu all jord i söd-
ra Sverige var enskiftad.

Det begynnande järnvägsbygget tog en del
arbetskraft och detta arbete togs gärna av bondsoner.

Det blev emellertid många som fick gå där
hemma och hjälpa till med gårdens skötsel
utan någon större ersättning.

21. Här därför försöka öppnade porten för invand-
rare gav sig många av dessa bondsoner iväg, mest

följda av drängar, hantverkare m.fl.

Politiska eller religiösa faktorer inverksade inte, men fruktan för värnplikten gjorde mycket till, isynnerhet då värnpliktstiden ökades.

I de flesta fall var emigrantens mening att arbeta ihop ett kapital och med detta återvända och slå sig ner i hembyggen som bonde eller med något annat fritt företag. Många gjorde så, men många fönn Amerika vara bätt och stannade.

Då nu någon kommit till rätta i det nya landet, kunde hans brev hem locka andra att utvandra. Somliga skickade en biljett till någon släkting, fästvän eller annan god vän, och så var det för denne att packa och ge sig iväg.

Många som kommit i oegentligheter, blivit t.ä. barnafäder, försmiltet el. d. ger sig tvivlet iväg

från annat.

Biljett för resan köptes i Skalmä eller Gjöteborg.
I många städer och samhällen fanns under åren
som ombesörjde biljett. Men skulle upp-
visa utflyttningsbevis från pastorsämbetet
för att få utvandra, sådant bevis fick inte ut-
färdas för män i värnpliktsåldern, men var man
i den åldern reste man direkt till Tjörnenhamn,
där fick man köpa biljett utan utflyttningsbevis.

Det berättades en tid här hemma, att män i
värnpliktsåldern köpte västar i Tjörnenhamn, i
dessa västar fanns alla nödiga papper för amerikana-
resan insydd. Detta torde nog vara en uppriktad
historia, hade man bara pengar så kunde man
på köpa biljett utan papper.

Man reste vanligtvis till någon släkting eller
23. bekant, som sedan hjälpte med råd och död.

Språket lärde man sig inte där hemma. Ängläts-
bolagen tillhandahöll ordböcker gratis, men de
lästes nog inte så mycket. Där man lyckligt
och väl fått bestånd och arbete, lärdes språket rätt
snart. I allmänhet fanns det någon skandinav
på arbetsplatsen, som kunde träda hjälpsamt till.

På man reste tog man endast det nöd-
vändigaste med sig i en väska, kläder var billiga
i Amerika.

Ibland reste en familjefader ensam över och
lämnade familjen här. Om några år var han
tillbaka, kanske stannade han hemma, eller
höll han auktion på familjens äganden och reste
med hustrun och barn tillbaka.

24. Hadde man inga pengar till biljett kunde man
få låna av någon, om man var betrodd. Man
kunde också skriva till någon bekant och bedja om

hjälp med en biljett. Nederbörande fick sedan göra
avbetalningar då han kommit igång i det nya
landet.

Resan hemmifrån skedde utan några särskilda
tillställningar, några blommor på rockuppslaget
eller kappbragen kunde förekomma. För det flesta
emigranter från samma by som reste gjordes ofta
ett avskedskalas.

Här från orten reste de flöta till Malmö eller
Hälsjöhamn, någon gång ^{till} fräss Hamburg. Innan
järnvägarna blev vi utbyggda att resan kunde
ske med dem, togs bit från Hälsjöhamn.

Emigranter från västra Sveize reste från Götting
över Skotsjön till Grimby i England. Från
Malmö gick resan över Danmark till Esbjerg
så över Skotsjön till Grimby. Sedan tillkom
25. direkt förbindelse Skandinavien - Amerika, då gick resan enklare.

Da man bestäm sig för att resa, sken man till agenten efter turlista och vidare upplysningar.

Redan man bestämt med vilken ^{tyon} bit resan skulle företages, skickades handpenger och fick sedan meddelande om att önskad plats var bokad och vid vilken tid man borde vara i Malmö.

Da man antent dit visades utflyttningsbeviset, betalades biljetten (1909 var priset ungefär 240 kr) och som kvitto erhöll man då ett utvandrarekantarakt där ångbåtsbolaget åtog sig att transportera vederbörande tillbaka, om han eller hon inte fick landstiga i Amerika. Kontraktet var utfärdat på svenska och engelska.

Från och med det biljetten var betald söjde bolaget för mat och logi. Det blev uppehåll för natten i Malmö. Dagen efter gick resan över sundet till Högenshamn, även här blev det en natts uppehåll.

Därefter gick färden över Danmark till Esbjerg.
Här låg nordsjöbåten färdig med lastrummet
fullt ut med järnsängar, natten gick alltså till-
bringas på Årdsjön. Då kom då emigranterna
till Gimsby där de först möjligt sattes på tåg
för vidare befordran till Helsingør. Här blev det
många dagars uppehåll på emigranthotell. Man
väntade nämligen in emigranter från andra
käll. Då tillräckligt antal antänt transporterades
de med småbåtar ut på reddan där de gick borda
atlantångaren. Då gick färden över irländska sjön
till Queenstown där irländska emigranter togs
ombord. Efter fem dygn på atlanten nåddes
New York.

De som varit i Amerika förut kunde från New
York fortsätta resan utan vidare, men de andra
27 fördes ut till Castel Garden, en emigrantstation

på en ö i New Yorks hamn. Här fick alla emigranter genomgå läkareundersökning, vidare skulle 15 dollars uppvisas, denna summa kallades landstigningspengar. Meningen med detta var att emigranten skulle kunna bestida den första tidens uppehälle. På Castel Garden sorterades emigranterna allt efter sin bestämmande ort och transporterades därefter till den järnvägsstation varifrån resan in i landet skulle ske.

Det arbete som stod till buds den första tiden var i de flesta fall grovarbete såsom byggnad, gatuarbete o. d., någon gav sig ut på landsbygden som farmarsdiänst, öfvet som tiden led och språktkunskaper inbräntats kunde bättre och mera lönande arbete sökas. Flancke togs ett så kallat "homestead". Detta var ett stycke land om 160 acre ungefär 130 tunnland. Staten och en del järnvägsbolag

varo i de flesta fall förmedlare av sådan jord.

Den kontanta insatsen var liten, men det fördrödes att köparen skulle bo på området vissa månader de första åren och att viss del då skulle odlas upp.

Efter detta var vederbörande ägare av jorden och kunde förpara med den efter gottfinnande.

I många fall byggde den blivande ägaren ett litet hus eller en koja av grästorr, där han bodde den stipulerade tiden, för att sedan bege sig bort på något arbete som gav kontanter. Då smining-
om odlades hela området upp, hus och ladugård byggdes och blev det en farm.

Många av dessa "homesteadare" övergav efter en tid jorden, arbetet och omständigheterna blev för betungande. "Homesteadet" återgick då till säljaren eller kunde det inköpas av någon granne.

29. Drogs järnväg genom det till "homestead" utlagda

området steg priserna på jorden i hastig takt.
Den första tidens nedermåden kunde därför sluta
med en förmögenhet.

För den rykande emigranten kunde de första
åren bli ganska svåra, om han inte hade någon
släkting eller god vän att lyg sig till, särskilt då
vintern kom och allt utarbete låg nere. Det gällde
då att ha en sparad slant att ta till, några sociala
inrättningar fanns inte, man måste helt lita på
sig själv. Det blev att ge sig ut som skogshuggare
eller fara ut till någon farmare och hjälpa till
med förkommende sysslor och som ersättning
erhålla kost. Tronke kunde man få arbete på
något stort hotell med disk eller renhållning, även
här var fönen endast för kost. Men så snart vintern
kom återvände man till andra lönande sysselsätt-

30. ning.

I breven hem berättades inte om några svårigheter,
det skulle ju oroa de hemmavarande.

Med tiden blev det dock bättre för emigranten,
snart behärskade han språket och kunde kimta
hemma in som hantlangare i någon yrkesgrupp,
blev med tiden yrkesman med goda förtjänster.

Han kunde skicka hem en femdollarredel till sina
älskliga i hemlandet. Många svåra redlar har
blivit en god hjälp i föräldradummet. Man kan
köpa hem en amerikabiljett till en ryttar eller
bröder.

En och annan emigrant dukade dock under och
förföll till dagdrömliv. Det var lätt att tjuvåka
på något godslig söderut, då vintern började
i norr, resen gjordes omvänt då vintern blev be-
värande i söder och den svala nordiska sommaren

31. kom där uppe i nord. Några dagars tillfälligt

arbete måste ibland till för att bli en livsfröjd.
En sådan man som glöddit bort från ett ordinarie
liv, blev aldrig hem, han var borta för gott.

Husliga emigranter fingo lätt plats
som hembiträde eller livsfröjd. De blev i
regel snart gifte. Var deras make svenske kunde det
kända att de båda återvände till Sverige för besök,
konstige besatte de sig där hemma och blev åter
svenska medborgare, men en ogift kvinna reste
sällan hem för att stanna.

En svensk-amerikan som återvände för att bota
sig i hemorten, slog sig helst ner som egen före-
tagare, bond, handlare el. d. Övern om han varit inom
duskarbetare såg han sig helst om efter något
egent.

32. Minnesata var den stat som svenskerna
helst reste till. Orsaken var att denna stat i mängd

och mycket liknade Sverige. Högstens där i Minnesota finns ett litet samhälle som heter New Rannaby, här har en gång folk från Rannaby slagit sig ner och givit platsen namn efter hembygden.

Första världskriget satte stopp för emigrationen, men på 1920 talet böjde den så smått igen. Arbetslösheten under efterkrigstiden gjorde att många industriarbetare då emigrerade. De första gyllene tiderna var dock i stort sett förlorade, många återvände därför då nu möjligheten till utkomst blivit bättre här hemma.

Men vår tid får väl emigrationen i stort sett anses vara ett avslutat kapitel.

33. Går nordväst om Årarnas socken ligger Fryksbults socken. Från denna socken har många emigrerat. För ganska någon gård eller något torp

fanns där, som inte har någon anknytning i Amerika.
 De de äldre som nu bor där har många flera års
 vistelse i Amerika bakom sig. En episod från
 senaste världskriget kan vara intressant att anteckna:

En amerikansk flygmaskin måste nödlandas
 och det skedde just där i Flyghult. De tre flygarna
 togs oskadade om hand av ortens hemvärn. Strax vid
 landningsstället låg en gård och dit blev flygarna
 inbjudna. I gården pågick ett lej dundrande 60 års
 kalas till vilket flygarna inbjöds. Söm om deras
 förvåning när värdin och de flesta gästerna till-
 talade dem på korrekt engelska. Här fanns f. d. spår-
 vagnsförare från New York och Chicago, f. d. formare
 från Dakotas prärie, f. d. skogsbyggare från Minnesota,
 till och med en f. d. pälvjäger från Canadas äde-
 marker fanns där. Flygarna deltog med hjärtans
 lust i kalaset och kände sig smett som barn i huset.

Minnet av denna nödberedning; Flyktbrevet med
åtföljande 60 års kales, skall för dessa tre flyggers
säkerligen vara livet ut.

Bland svensk-amerikanerna utformades ett
särskilt språksystem. Svenskan blandades upp
med engelska, men de engelska orden höjdes på
svenskt sätt t.ex. gatan heter på engelska "the
street", svensken säger "stutet". "trantout" "the office"
svensken "officen". "Ljön" "the lake" svensken "leken"
Ett ord som br "live" svensken "lever" t.ex. "Jag lever
i Chicago".

En flicka skrev hem och i brevet talade hon om
vad saker och ting hette på engelska, hon skrev:
Trösket kallas kitchen, golv floor, ved wood, men
stoven (stove = kamin) den kallas stove.

35. Kamin hade flickan tydligen tappat bort ur min-
net.